

Сар йалёнҗен тухрам та утрәм; виҗ тавләкран ситрём кётём Тёрлемесе, туй тапраннә төле лапах пултәм. „Туй курах кай, аҗам“,—терё пёр ыраҗын мана төл пулҗё те, «пирён йалта йурәсем пит аван йурлаҗҗё», терё... Төлөнсөх кайрам вара җаваш йуррисенҗен, кәмәләм хусканаҗҗөнөх итлерём. Хәшне хәшне җырсах илтём.

1. Пусма җине пусмастпәр,
Пустав җине пусатпәр,
Тытма җине тытатпәр
Алә тытмине тытатпәр.

2. Килмен курман Тёрлемес
Хөрпе килсе куртамәр,
Җак Тёрлемес вәрманне
Шак җуптарса тухрамәр,
Утмәл җухрам вәрманне
Шак уттарса иртрёмөр,
Җитмәл җухрам вәрманне
Шак сиктерсе килтёмөр.

3. Ташләр, ташләр тантәшсем,
Симёс шәрҗа йарәм(ё) пек
Силленейех парәр-ха;
Сарә шәрҗа йарәм(ё) пек
Саркалансах ташләр-ха.
Кёмәл укҗа пек җавәрнәр,
Хут укҗа пек хуҗкаланяр,
Тантәш җухән мён тесе
Хурланайса ан тәрр.

4. Атте нүхрөпё җул нүхрөп;
Пёр йенёнҗен ыыл йухаҗ,
Төпөр йенёнҗен сәра йухаҗ
Җавна ёҗмё пырсамәр;
Пирёншён туня сәрана
Епир ёҗмесен кам ёҗё,
Пирёншён пёҗернө йашкана
Епир җимесен кам җийё.

5. Атте халхи ыраҗсла;
Ыраҗсла халхи тәррине
Иурҗән туттәр җакрамәр,
Җавна кура кёрсемөр.

6. Атәл хөринҗи кәвакал
Пёр җөппине пәхайман;

Пирён аттөпе аннесем
Пёр тәван хөрне пәхайман.

7. Ей аттеҗём, аннеҗём,
Хөрёр хуләм укҗине
Илсе лартәр урлә кёлет;
Урлә кёлетөр тәррине
Урлә пирлө кашталәр,
Урлә пирлө каштана
Кәвак җәпар хәйу җакәр,
Кәвак җәпар хәйу җине
Күртсе лартәр җәпар кукук;
Ир тәрсан та йна итлөр
Кәҗ пулсан та йна итлөр.
Хөрёр сасси аван-и?
Кукук сасси аван-и?
Хөрне кәҗал памасан
Ёмөр ларө терөр пул(ё).

8. Хурән айёнҗө хурән җырли.
Татса килсе җийём-ши?
Патне кайса җийём-ши?
Сәрт хөрринҗө җөр җырли.
Татса килсе җийём-ши?
Патне кайса җийём-ши?
Ыраҗ җын сәри йур сәри
Асса килсе ёҗём-ши?
Патне кайса ёҗём-ши?
Пуйан җын хөрө җилер хөр:
Илсе килсе ыльҗам-ши?
Патне кайса ыльҗам-ши?
Пыраттәм, пыраттәм пёр җулна
җитё йулла җул пулҗё.
Пёр йупөпе кайрам та
Җитрём килтём Сар йалне;
Ашшө тухрө ал(ә) сум тет
Амәшө тухрө җөр сум тет.

9. Калтър калтър урапа
Калтъртатса пырайаҥ.
Кайрам кайрам пёр сұлпа
Шёшкё тёмне тел пултәм,
Шанкар шанкар майри пур
Татаймасәр хашкәлтәм.
Хёр шырама кайрам та
Шанҗас хёрне тел пултәм,
Йатәм йатәм хәтәна
Илеймесёр хашкәлтәм.

10. Хура вәрман әшёнҗе
Сарә кайкә сұл тупман;
Сиҗё йут аҗи сын аҗи
Манран пусне хёр тупман.

11. Кёмёл сёрё пысак мар
Унән куҗё ахах мар.
Епир пысак сынсем мар,
Сиҗё йута йурас сук.

12. Ыупрам антәм сырмана
Йухрё тухрё шерепем,
Тёслё шарсамсем пур те пур,
Ахах шарсам анҗах сук,
Ырә таванәмсем пур те пур
Аппа йыснам анҗах сук.

13. Кёту килет көрлесе,
Мёкёрсе килет сар ёне.
Ах, аннесём, аннесём,
Мён пиллетён, аннесём?
Кәкәру сётне пиллесем?
Ах, аттесём, аттесём,
Мён пиллетён аттесём,
Сәкәрна таварна пиллесем.

14. Сёрте сырла пиҗнё җух
Сёртен шывран уйрәлтәм,
Хуран сырли пиҗнё җух
Хуранташ таванран уйрәлтәм.

15. Шурә тутәр пётертём
Саварни кунё сыхас пек,
Пукане пек тумлантәм
Тем ыр(а) сынна кайас пек.

16. Аләк умёнҗи турпаса
Еп(ё) пухмасан кам пухё,
Сиҗё йутән сәмаххине
Еп(ё) илтмесен кам илтё.

17. Сёнё сәпата сырсагтәм
Пусне пыҗҗак тивмин-җҗё:
Ах хай пуҗәм, сәмрәк пуҗ,
Пуҗма хуйхә пулмин-җҗё?

18. Шанкар шанкар шыв йухаҥ
Җуреҗе виттёр курәнаҥ;
Епир ырә курасси
Каймасәрах курәнаҥ.

19. Улаҗа җаршав ан карәр
Пёвём лутра,—ситеймёп;
Хытән хытән ан каләр
Кәмәләм сөмсө җәтаймәп.

20. Атте мана савмарё
Сәмахпала сүретрё,
Анне мана пит саврё
Пушмакпала сүретрё.

Куккук тунә сәмартана
Пәрҗәкан пуҗса калараҥ;
Анне суратрё—үстерҗё
Сиҗё йут курҗё уссине.

Җупрам көтём шур пүрте
Кәтра сүҗме ситлеме;
Кәтра сүҗме ситлесе йул
Кайан анне курса йул.

Сөсен хирён хирлөхё
Уткәшкаран ырләхё:
Атт(е)—аннерен уйәрлсан
Саванта пулё хурләхәм.

Икё витре шыв күтём
Пуҗма вёсне лартайрам,
Ахах йатәм путмарё
Кёмёл йатәм йухмарё.

Манән пилёк пит сінсё
Шыв витринё йәтаймасҥ,
Манән кәмәл пит сөмсө
Сиҗ(ё) йут сәмахне җәтаймасҥ.

«Ывәнтән пулё кунта тәрса»—терё манән сынәм: „Ман пата кайса апатлар“—терё. Апат сінё җух та йумахсем—халапсем каласа култарса пётёрҗё ку сын мана. Итле-ха, терё унтан тата:

Амәшё тула тухаҗҗен, ывәлё Мускава ситет (Тётём).

Атәл урлә хөрөх җёҗёлё ёне қаҗаҥ (Сүре).

Йәлтәр йәлтәр тәваҥ, пётём хире сұлса тәкаҥ (Сава).

Упи макараҥ, сәмё тәкәнаҥ (Арман).

Пёр салтак сине пин салтак пуҗ хураҥ (Маҗҗа кашти).

Сөсен хир варринҗе ватә йуман, ватә йуманән вун-икё турат, вун-икё туратра тәватшар йәва, тәватшар йәвара сиҗшер сәмарта (Султаләк).

Пёҗкөсөҗё тур лапа вёрен вёсҗён тәранаҥ (Йёке).

Сёр сёрлерём сёрёк пәйав туртрәм, пур пурларәм пур халәха йурарәм

Таватӱ старик, таватӱшинте сухалӱсем кайалла (Лаша урисем).

Кӱпер ҫине ӱксен ҫӱмӱрӱлмест, шыв ҫине ӱксен ҫӱмӱрлет (Хут).

Икӱ шӱллӱ малтан тараӱ, икӱ пиӱӱӱшӱ кайран хӱвалатӱ, темӱн ӱух хӱваласан та ҫитеймest (Урапа кусатӱранӱсем).

Пиллӱкӱн пӱр тӱван, аслийӱ ӱмӱрне те пиҫихи ҫыхмасӱ, кӱҫӱннисем тӱ ватӱшӱ те ҫыхаҫҫӱ, анӱах вӱсем те йаланах ҫыхмаҫҫӱ, сайра хутра анӱа ҫыхаҫҫӱ (Пурнене ҫӱрӱ тӱхӱнни).

Пиллӱкӱн пӱр тӱван асла ҫулпа пыраҫҫӱ, пырсан-пырсан асла тӱван пӱӱӱк ҫулпа уйӱрлса йулатӱ (Алса тӱхӱнни).

Пӱр ҫыннӱн тӱватӱ ывалӱ пур, ҫав ывалсенӱн пиллӱкшӱр аҫи пур, в сенӱн пурин те ҫное хыҫҫӱсем шӱвӱҫ пек (ҫыннӱн алисем, урисем, ӱрнисем).

Пӱр тунката тӱрринӱе тӱватӱн пӱр тӱван, тӱватӱшӱ те кӱтра (Хӱ ӱикки тимӱрӱ).

Шӱлсан шӱлса йамалла мар, ҫӱклесен ҫӱклесе пӱрахмалла мар, вӱх ҫитсен хӱйех кайатӱ (Мӱлке).

Йӱс-йӱс карта, йӱс карта, йӱс картара тимӱр карта, тимӱр карта хӱрлӱ пӱру (Сӱмавар).

Ҫунаӱӱсем пур, вӱсмест; урисем ҫук, хӱваласа ҫитмелле мар (Пӱрахут Вӱлт-вӱлт вири-йал, ҫавӱрӱнса пӱхрӱм хамӱр йал (Хутӱр хутӱрни).

Вӱҫнӱ ӱух та шарламасӱ, ларнӱ ӱух та шарламасӱ, вилсе ҫӱрсе ка сан мӱкӱре пуҫлатӱ (Йур кайни).

Пӱӱӱкҫҫҫӱ кайӱк, Турӱ пӱрӱӱ урлӱ манӱн вӱйӱм ҫунаӱ тесе вӱҫсе и саӱ (Вӱллери хурт).

Пӱӱӱкҫҫҫӱ кинӱм пур, килен кайан ӱуп тӱваӱ (Шыв курки).

Хусантан уккас килиӱӱӱн тимӱр пукал тапранмасӱ (Пӱр кайни).

Аллӱм туни пит тутлӱ, йитта парсан вӱл ҫимест, кушака парсан, куш ҫимест (Тӱвар).

Утрӱм, утрӱм улма тупрӱм, улталарӱм кӱмӱп тупрӱм, илӱӱ килӱӱ пар паӱӱ, хутаҫ кӱрӱ ташша йаӱӱ, йенӱӱк кӱрӱ ҫуппа тӱӱӱ (Кӱрӱпе шӱлтӱрма).

Шурӱ мур килнӱ те, ӱикки приккине йӱтса кайнӱ, ӱамаӱисем илт те, хуҫине каланӱ; хуҫисем шурӱ мура хӱваласа ҫитсе вӱлернӱ, ӱикки-при кине илсе таврӱннӱ (Кашкӱр, сурӱх, йитӱсем, ҫын).

Йумахсем калакаласан хай ҫын татах ман патмалла ҫаврӱнса ӱӱл пӱ рӱ те: „Ҫак ваттисем аҫӱрхаса илнӱ йапаласене те асту, аҫам“, терӱ:

Шӱмат-кун ҫӱнӱ ҫапата сырса вӱӱӱх картине кӱрсӱссӱн вӱӱӱх ӱр мест, теҫҫӱ.

Апат хыҫӱнӱӱн сӱтел ҫине кашӱк манса йулсасӱн хӱна килет, теҫҫӱ Кӱрӱк-сӱхман арки таврӱнсан сӱра ӱҫессе, теҫҫӱ.

Ҫӱнӱ ҫул ҫӱрле ҫӱлтӱр нумаӱ пулсан, пӱрҫа пит пулатӱ, теҫҫӱ; мал йент пӱлӱлтесен пур тырӱ та аван пулатӱ, теҫҫӱ.

Ҫур-кунне хуралтӱсем ҫумне пӱр вӱрӱм шӱнсан, пуса-кӱнтӱр вӱрӱм лаӱ, теҫҫӱ.

Кӱвакал йусансан ҫанталӱк сивӱтет, теҫҫӱ.

ӱӱреұе гарласасӱн йӱпене, теҫҫӱ.

Хӱвел аннӱ вӱхӱтра Турӱ телей вӱлесет тесе ҫывӱрма хушмаҫҫӱ,

арсан телейсёр хавараѳ, теѳѳѳ.

Ѓахасем тактамалах шуйланса каткласан, ие ѳаха аватсан сурт тѳп уласса, теѳѳѳ.

Йал урла акаш каѳса кайсан йал сунасса, теѳѳѳ.

Сурт сине ѳахан ларса картлатсан, сын виллесе, теѳѳѳ.

Виѳне сын кушне уѳса ыртсан, суртран тата тухасса, теѳѳѳ.

ѳаварни ерниѳе вилсен, вилѳ кѳтуши пулаѳ, теѳѳѳ.

Мун-кунта вилнѳ сынна, ѳатмаха кѳрет, теѳѳѳ.

Ерне-кун вилнѳ сынна, кунѳ пѳтсе вилнѳ, теѳѳѳ.

Йун-кун вилнѳ сын хыѳѳан, сын пит вилет, теѳѳѳ.

Вилнѳ сын шаткне укса пѳрахмасан леш тѳнѳере ѳѳр памаѳѳѳ, теѳѳѳ.

Сурт тарне ѳахан ларсассан, мѳн те пулин усал пулаѳ, теѳѳѳ.

Суха сухаланѳ ѳухне ана малалла пѳтсессѳн, тырѳ лайах пулаѳ, теѳѳѳ;
Йалла пѳтсессѳн наѳар пулаѳ, теѳѳѳ.

Йѳрѳх уксине, ие нухратне илсессѳн, ѳапан тухаѳ, теѳѳѳ.

Урана сулласса ларсассан, амѳшѳ вилет, теѳѳѳ.

Сылтам хѳлха йантрассан ырѳ хыпар илтет, теѳѳѳ; суллахайи йантра-
ссан усал хыпар илтет, теѳѳѳ.

Кѳѳнерни-кун каѳ кѳрѳк мѳн ѳѳсен, ие пыйта пѳхсассан сылаѳ пулаѳ,
ѳѳѳ.

Вилнѳ сынна ѳимѳѳ таврашѳ, ие сѳра тухса хымасассан тытаѳ, теѳѳѳ.

ѳава сине ѳимѳеке кайса, вилнѳ сынна асанса ѳѳсе сисѳ йурламасан,
иламасассан, вал ыртнѳ ѳухне те хурлансах ыртаѳ, теѳѳѳ.

ѳамѳр пулман вахѳтра, ѳамѳр пултѳр тесе ѳѳрѳи ѳукѳ таваѳѳѳ. ѳук та-
с уммѳн вата сынсем пуханаѳѳѳ те аѳасене килѳрен кѳрпе, су, сѳт, тавар
зарттарса ѳѳреѳѳѳ; пуѳтарса пѳтерсен ѳырмана анса пѳѳереѳѳѳ те ѳавѳрсем
е анса сийѳѳѳѳ; сисѳ тѳрашсан тѳрѳх киле таврѳнмаѳѳѳ, малтан пѳвене кѳпе
лпѳх ѳамаѳѳѳ, вара тин киле таврѳнаѳѳѳ, тата ѳитменне килрен витресемпе
ив илсе сапса ѳѳреѳѳѳ, ѳапла тусан вара ѳамѳр пулаѳ, теѳѳѳ.

ѳамса тарри кѳѳѳтсен сын вилет, теѳѳѳ. Сылтам пит ѳамарти кѳѳѳтсес-
ѳ, хѳпѳртемелли пулаѳ, теѳѳѳ; сулахай пит ѳамарти кѳѳѳтсессѳн макармал-
пулаѳ, теѳѳѳ.

Вылаѳ вилнѳ ѳухне каѳ иенелле пѳхса вилсессѳн, тата вилесе пѳл-
ет, теѳѳѳ.

Мур пулнѳ вахѳтра хѳрсем, арѳмсем пуханса йал тулашне суха пуѳѳ
тса тухаѳѳѳ те пѳр хѳр-арѳмне ѳѳлѳк тахѳнтараѳѳѳ, сѳсмен тахѳнтараѳѳѳ,
а йна тѳпне кѳлѳсѳѳѳ, хѳшѳ-хѳшѳ айкисѳнѳѳн туртса пыраѳѳѳ; ахаѳ пыра-
нисем турѳѳакасем, патаксем, питлѳхсемпе ѳапса пыраѳѳѳ; ѳапла вара йал
рах сухаласа ѳавѳрѳнаѳѳѳ, ѳапла тусан вара мур йала кѳрѳймѳст, теѳѳѳ.

Йалтан кайѳксем сивѳнсессѳн, аван пулмаѳѳ, теѳѳѳ.

ѳак ѳаваш йурнисем, йумаххи халалѳсем ѳинѳѳн шухѳшласа кайрѳм
а каѳалапа малалла.

П. В-ѳѳѳ.

Требования адресовать: „Казань. Центральная Типография“.